

ності віддзеркалення доказової інформації в процесуальних документах, який відповідав би вимогам кримінально-процесуального закону про всебічне, повне й об'єктивне дослідження обставин справи, і передбачає більш широке залучення до участі у фіксації доказової інформації таких учасників слідчих дій, як перекладач, спеціаліст та ін.

І. А. Колесник, асистент кафедри криміналістики Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ АЛГОРИТМУ ДІАГНОСТИКИ ТА ВИЯВЛЕННЯ ДОБРОСОВІСНИХ ПОМИЛОК У ПОКАЗАННЯХ СВІДКІВ

Запропоновано алгоритм діагностики та виявлення добросовісних помилок у показаннях свідків. Розглянуто тактичні прийоми діагностики та виявлення таких помилок.

Предложен алгоритм диагностики и выявления добросовестных ошибок в показаниях свидетелей. Рассмотрено тактические приемы диагностики и выявления таких ошибок.

Розслідування традиційно розглядається як пізнавальний процес, спрямований на з'ясування обставин події злочину¹. Оптимізація діяльності досудового слідства вимагає активного застосування різноманітних пізнавальних засобів, серед яких вагоме місце посідають алгоритмічні схеми дій слідчого.

Проблемам дослідження добросовісних помилок у показаннях допитуваних присвячено значну кількість наукових праць². Однак алгоритм діагностики та виявлення добросовісних помилок й дотепер залишається нерозглянутим.

Обрання цього напрямку наукового пошуку викликано тим, що значна частина нерозкритих злочинів обумовлена невмінням слідчого одержувати, виявляти, оцінювати та використовувати інформацію, що надходить від свідків³. Їх показання являють собою словесний опис образів і динамічних

¹ Див.: Коновалова В. О. Юридична психологія: академічний курс : підручник / В. О. Коновалова, В. Ю. Шенітько. — К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2004. — С. 139–142.

² Див.: Гаврилова Н. И. Ошибки в свидетельских показаниях (происхождение, выявление, устранение) : метод. пособ. / Н. И. Гаврилова. — М. : ВНИИПП, 1983. — 136 с.; Переверза О. Я. Формування неправдивих показань, система тактичних прийомів їх виявлення та подолання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза» / О. Я. Переверза. — Х., 2000. — 19 с.; Полстовалов О. В. Криминалистическая конфликтология: современные нравственные и психологические проблемы : монография / О. В. Полстовалов. — Уфа : РИО БашГУ, 2002. — 152 с.

³ Див.: Столяренко А. М. Психологические приемы в работе юриста : науч.-практ. пособ. / А. М. Столяренко. — М. : Юрайт-М, 2001. — С. 186, 187.

уявлень. Такий опис події та сама подія можуть повністю не збігатися. Одні й ті самі слова, фрази, повідомлені різними людьми, можуть мати різний зміст. З'ясування того, що дійсно міститься за повідомленням, що суб'єктивно тлумачиться поняттям, терміном, й становить головну мету пізнавальної діяльності слідчого під час допиту¹.

Під час діагностики мислення слідчого рухається від явища до його сутності, від наслідків – до їх причин, від відображення – до аналізу їх ідентифікаційних можливостей². Дослідження ж добросовісних помилок у показаннях допитуваного зумовлено тим, що показання учасників процесу є насамперед суб'єктивним відображенням об'єктивної дійсності, а це припускає його залежність від індивідуальних особливостей сприйняття, пам'яті, сугестивності, зацікавленості допитуваного тощо. Тому важливим завданням слідчого є встановлення достовірних показань, відокремлення від них неточної, неповної, перекрученої чи помилкової інформації. На сьогодні відсутня логічно впорядкована система тактичних прийомів, що була б спрямована на досягнення зазначеної мети. Тому є досить важливим розроблення алгоритму діагностики та виявлення добросовісних помилок у показаннях свідків, який дозволить слідчому провести допит на більш високому рівні та підвищити ефективність судового слідства в цілому.

З цією метою пропонуємо практичним працівникам використовувати алгоритм діагностики та виявлення добросовісних помилок у показаннях свідків, який складається з таких етапів: 1) діагностика відповідності показань допитуваного його суб'єктивному образу щодо сприйнятої події злочину; 2) діагностика суперечностей у показаннях допитуваного; 3) діагностика добросовісних помилок у показаннях.

Встановлення відповідності показань допитуваного його суб'єктивному образу щодо сприйнятої події злочину (правдивості показань) чи повідомлення свідком свідомої неправди не випадково визначається першим етапом алгоритму діагностики та виявлення добросовісних помилок у показаннях свідків, оскільки саме виявлення свідомої неправди чи повідомлення правдивої інформації визначає відповідну слідчу ситуацію (конфліктну чи безконфліктну), від якої залежатимуть усі подальші етапи алгоритму та відповідні тактичні прийоми допиту.

У психологічній літературі містяться рекомендації щодо встановлення правдивості показань. Так, деякі автори зазначають, що під час допиту слідчий має відокремлювати факти, описані впевнено, від тих, які повідомляються з певним сумнівом. Важливо з'ясувати, чим зумовлені впевненість чи сумнів з боку свідка, а також умови сприйняття ним даного факту³. Думка про те, що стан впевненості чи невпевненості у своїх показаннях може відобразити їх достовірність, є спірною, оскільки свідок, який бажає допомогти слідству та впевнено надає добросовісні показання щодо події злочину, може

¹ Див.: Еникеев М. И. Общая, социальная и юридическая психология : учеб. для вузов / М. И. Еникеев. — СПб. : Питер, 2003. — С. 529, 530.

² Див.: Еникеев М. И. Вказ. праця. — С. 498.

³ Див.: Козляковський П. А. Юридична психологія : навч. посіб. / П. А. Козляковський. — Миколаїв : Дизайн і поліграфія, 2006. — С. 226.

добросовісно помилятися через різні причини. Отже, показання, що надаються впевнено, не завжди є достовірними, і тому слідчий повинен у першу чергу звертати увагу на їх змістовний бік, відповідність повідомленої інформації іншим доказам у справі, а не на впевненість чи невпевненість свідка під час давання показань.

Заслужують на увагу критерії відповідності показань допитуваного його суб'єктивному образу щодо сприйнятої події злочину (правдивості показань), які виокремлюють деякі науковці¹, до яких відносять: 1) компетентність свідка (коли характер його показань, індивідуальні особливості дають змогу зробити висновок про те, що він нездатний придумати описувані події); 2) рівень мовних здібностей свідка (відповідність мовних особливостей показань свідка його культурному рівню, професійній приналежності, лексичному запасу тощо); 3) унікальність показань (показання додають індивідуальності та неповторності описуваній події); 4) наявність великої кількості деталей; 5) емоційну насиченість показань; 6) критерій невідповідностей (добросовісний свідок не намагається усунути невідповідності, джерело яких йому самому невідоме).

Зазначені критерії виконують діагностичну функцію. Вони дозволяють слідчому під час допиту припустити: чи мають місце правдиві показання, чи допитуваний повідомляє свідому неправду. У цих наукових здобутках трапляються й деякі неточності. Так, твердження про те, що дані критерії є критеріями достовірності інформації, яка надходить від допитуваного, на нашу думку, викликає деякі зауваження. З огляду на те, що «достовірність – це відповідність доказів об'єктивній дійсності»², а «правдивість» визначається як відповідність висловів, слів того, хто говорить, його думкам і переконанням³, їх слід визнати критеріями відповідності показань допитуваного суб'єктивному образу щодо сприйнятої події злочину (правдивості показань).

«Правда» обмежена суб'єктивними здібностями сприйняття, особливостями пам'яті свідка, умовами, у яких відбувалися збереження інформації і подальше її передавання (ретрансляція) іншим особам⁴. Тому переконаність в істинності думки не може бути гарантією, критерієм її істинності. Людина може вважати безумовно вірним положення, яке насправді об'єктивно є помилковим⁵. Ці критерії – лише перший крок до встановлення достовірності показань. Вони дають змогу припустити: чи мають місце правдиві або неправдиві показання допитуваного, після чого виникає необхідність у більш ґрунтовному дослідженні змістовної частини показань, що зумовлює ви-

¹ Див.: *Гаврилова Н. И.* Вказ. праця. — С. 17; *Криміналістика: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / за ред. В. Ю. Шепітька.* — К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2001. — С. 276, 277.

² *Карнеева Л. М.* Доказательства в советском уголовном процессе / Л. М. Карнеева. — Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1988. — С. 57.

³ Див.: *Философский энциклопедический словарь / ред.-сост. Е. Ф. Губский.* — М.: ИНФРА-М, 1997. — С. 357.

⁴ Див.: *Гаврилова Н. И.* Вказ. праця. — М., 1983. — С. 13.

⁵ Див.: *Селиванов Ф. А.* Заблуждение и пороки / Ф. А. Селиванов. — Томск: Изд-во Томск. ун-та, 1965. — С. 22.

окремлення такого етапу алгоритму, як діагностика суперечностей у показаннях допитуваних, які після використання слідчим критеріїв відповідності показань допитуваного його суб'єктивному образу щодо сприйнятої події злочину було визнано правдивими.

З метою діагностики суперечностей у показаннях свідків у літературі запропоновано деякі тактичні прийоми. Так, Л. М. Карнеєва слушно наголошує на тому, що остаточне рішення стосовно достовірності окремого доказу може бути прийнято лише після його зіставлення з іншими доказами, а потім -- з їх сукупністю¹. Хоча, коли йдеться про показання допитуваних, така позиція авторів, які обмежуються тільки цим тактичним прийомом, стверджуючи, що перевірка достовірності показань під час допиту вимагає їх зіставлення з іншими вже зібраними в справі доказами², потребує деяких пояснень. Цей тактичний прийом спрямовано на досягнення проміжної мети – встановлення наявності чи відсутності суперечностей у показаннях допитуваного, кінцевою ж метою є з'ясування достовірної інформації в справі. Так, М. І. Єнікеев слушно зазначає, що під час діагностики показань допитуваного треба звертати увагу на: а) логічний зв'язок між показаннями, які повідомляються, їх суперечливість або відповідність; б) відповідність чи невідповідність показань іншим доказам; в) загальні психофізіологічні можливості даного свідка³. Деякі автори дещо розширили цей перелік тактичних прийомів, до яких віднесено: 1) зіставлення тих обставин події, які по-різному описано у показаннях одного й того самого свідка, наданих у різний час; 2) зіставлення пов'язаних між собою та похідних обставин події, встановлених під час допиту; 3) зіставлення окремих обставин події, висвітлених у показаннях особи, з іншими даними про ту саму подію⁴.

На деяких із зазначених тактичних прийомів наголошує також О. Я. Переверза, яка підкреслює, що під час допиту необхідно проаналізувати показання з точки зору того, як особа описує обставини в ході одного допиту й інших; чи припускається вона при цьому суперечливих описів і висловлювань⁵.

На нашу думку, цей перелік тактичних прийомів доцільно доповнити таким прийомом, як зіставлення фактів, що повідомляються допитуваним, з природним перебігом події. За результатами анкетування та інтерв'ювання слідчих МВС, СБУ та прокуратури було встановлено, що практичні працівники з метою діагностики та виявлення добросовісних помилок у показаннях допитуваних використовують такі тактичні прийоми: зіставлення тих обставин події, які по-різному описано у показаннях одного й того самого

¹ Див.: Карнеєва Л. М. Доказательства и доказывание при производстве расследования / Л. М. Карнеєва. — Горький : Горьк. ВШ МВД СССР, 1977. — С. 41.

² Див.: Казинян Г. С. Проблемы эффективности следственных действий : монография / Г. А. Казинян. — Ереван : Изд-во Ереван. ун-та, 1987. — С. 126; Кертэс И. Тактика и психологические основы допроса / И. Кертэс. — М. : Юрид. лит., 1965. — С. 5.

³ Див.: Енікеев М. И. Вказ. праця. — С. 533.

⁴ Див.: Кертэс И. Вказ. праця. — С. 6, 7; Гаврилова Н. И. Вказ. праця. — С. 107.

⁵ Див.: Переверза О. Я. Вказ. праця. — С. 10.

свідка, наданих у різний час (54,8% практичних працівників); зіставлення пов'язаних між собою та похідних обставин події, встановлених під час допиту (23,2%); зіставлення окремих обставин події, висвітлених у показаннях особи, з іншими даними про ту саму подію (53,6%); зіставлення фактів, що повідомляються допитуваним, з природним перебігом події (55,2%); на інше вказали 3,6% респондентів. Цю сукупність тактичних прийомів доцільно розглядати в послідовності зменшення відсотка їх застосування практичними працівниками. Отже даний перелік тактичних прийомів буде матиме таку послідовність: 1) зіставлення фактів, що повідомляються допитуваним, з природним перебігом події; 2) зіставлення тих обставин події, які по-різному описані в показаннях одного й того самого свідка, наданих у різний час; 3) зіставлення окремих обставин події, висвітлених у показаннях особи з іншими даними про ту саму подію; 4) зіставлення пов'язаних між собою та похідних обставин події, встановлених під час допиту.

Зазначені тактичні прийоми виконують діагностичну функцію. Вони надають можливість встановити наявність чи відсутність суперечностей у показаннях допитуваного, які після використання відповідних критеріїв відповідності показань допитуваного суб'єктивному образу щодо сприйнятої події злочину було визнано правдивими. За наявності ж суперечностей у правдивих показаннях можуть виникати такі ситуації: а) мають місце достовірні показання допитуваного (недостовірну інформацію одержано під час слідчих дій, які передували даному допиту); б) мають місце добросовісні помилки в показаннях допитуваного (неумисне перекручення сприйнятої інформації). Отже, встановлення суперечностей у показаннях допитуваного не зумовлює виявлення добросовісних помилок, а тільки дає можливість припустити той факт, що суперечності могли виникнути через добросовісні помилки. Тому після встановлення наявності суперечностей у правдивих показаннях свідків виникає необхідність діагностувати добросовісні помилки в цих показаннях, що й становить третій етап алгоритму.

У юридичній літературі робилися спроби виокремити сукупність тактичних прийомів виявлення добросовісних помилок у показаннях допитуваного. Так, О. Я. Переверза зазначає, що для того, аби виявити помилки сприйняття, а потім усунути їх під час допиту, треба проаналізувати показання з погляду того, скільки часу може знадобитись особі для виконання тих або інших операцій, дій; чи могла особа в описуваній нею умовах сприйняти те, про що вона дає показання (зокрема, при швидкоплинності події); чи могла бути в описуваній особою умовах така кількість об'єктів і суб'єктів; чи могли події відбутись у тій чи іншій послідовності й у тому чи іншому обсязі; чи могли описувані предмети, об'єкти мати ті властивості, якими їх наділяє особа, що дає показання¹.

Ця сукупність «тактичних прийомів» викликає деякі критичні зауваження. «Тактичні прийоми», запропоновані автором, не є такими в розумінні цього поняття. Їх слід визнати метою, на досягнення якої й мають бути спрямовані тактичні прийоми виявлення добросовісних помилок у показаннях допитуваних. Інші дослідники до тактичних прийомів, спрямованих на

¹ Див.: *Переверза О. Я.* Вказ. праця. — С. 10.

виявлення добросовісних помилок, відносять такі: 1) раніше інших допитується ті, хто краще сприйняв і відтворив важливі для справи факти; 2) з'ясування під час допиту в першу чергу обставин, стосовно яких є відносно більш повні достовірні дані; 3) деталізація показань, з'ясування (шляхом поставлення відповідних запитань) усіх деталей, що стосуються обставин, стосовно яких даються показання; 4) одержання пояснень відносно джерел, з яких допитуваному стали відомі факти, що повідомляються під час допиту; 5) з'ясування умов сприйняття події (освітленість відповідної території чи приміщення; наявність чи відсутність шуму; стан особи під час сприйняття; властивості пам'яті, зору, слуху тощо); 6) пропозиція обгрунтувати оціночні показання конкретними фактами; 7) роз'яснення допитуваному значення доказів, наявних у справі; 8) демонстрація будь-якого об'єкта без спеціального звернення на нього уваги допитуваного (речовий доказ перед допитом кладуть на видне місце); 9) виявлення суперечностей у показаннях допитуваного, невідповідності їх показанням інших осіб або загальновідомим фактам і звернення на них уваги допитуваного; 10) оголошення показань допитуваного, які він давав раніше, що істотно суперечать даним показанням¹.

Наведена сукупність тактичних прийомів потребує деяких пояснень. Вона не має належного логічного впорядкування, а деякі з виокремлених тактичних прийомів (з'ясування під час допиту в першу чергу обставин, стосовно яких є відносно більш повні достовірні дані; з'ясування умов сприйняття події) взагалі не є такими в розумінні цього поняття. Метою застосування цих тактичних прийомів (раніше інших допитуються ті, хто краще сприйняв і відтворив важливі для справи факти; роз'яснення допитуваному значення доказів, наявних у справі; демонстрація будь-якого об'єкта без спеціального звернення на нього уваги допитуваного) є попередження добросовісних помилок у показаннях свідків під час допиту, а не їх виявлення.

Що стосується такого тактичного прийому, як оголошення показань допитуваного, які він давав раніше, що істотно суперечать даним показанням, то його доцільно віднести до системи тактичних прийомів, спрямованих на нейтралізацію добросовісних помилок у показаннях свідків, оскільки цей тактичний прийом використовуються вже після виявлення суперечностей у показаннях свідків, джерелом яких можуть стати добросовісні помилки.

Основним же тактичним прийомом виявлення добросовісних помилок виступає поставлення різних запитань. Їх класифікацію докладно досліджено в юридичній літературі². Тому нашу увагу буде зосереджено не на їх

¹ Див.: *Леви А. А.* Получение и проверка показаний следователем : справочник / А. А. Леви. — М. : Юрид. лит., 1987. — С. 15–17.

² Див.: *Фунікова О. В.* Теоретичні основи класифікації запитань у криміналістиці : монографія / О. В. Фунікова. — Х. : Право, 2008. — 144 с.; *Подшибякин А. С.* Виды вопросов, используемых при допросе, и их роль в состязательном процессе / А. С. Подшибякин // Актуальные вопросы теории и практики раскрытия, расследования и предупреждения преступлений : сб. матер. междунар. науч.-практ. конф. — Тула, 2004. — 231 с.; *Зорин Г. А.* Многовариантные программы допросов: технологии построения и применения / Г. А. Зорин. — Гродно : Изд-во Гроднен. гос. ун-та, 2005. — 336 с.

різновидах, а на змістовному боці запитань. Так, О. В. Фунікова слушно зазначила, що під час допиту основні запитання, спрямовані на одержання об'єктивної інформації, повинні чергуватися із запитаннями діагностичного характеру, що дозволить оцінити ступінь суб'єктивності співрозмовника. З огляду на особливості незацікавленої позиції свідка інформаційна структура запитань охоплює такі чинники: 1) об'єктивного характеру: безпосереднє встановлення обставин, що цікавлять слідство, а також їх уточнення й деталізація; 2) суб'єктивного характеру: а) психологічні особливості сприйняття, перероблення й відтворення інформації; б) суб'єктивна оцінка особою інформації, яку вона сприймає і відтворює; в) мотиви можливого перекручення інформації¹. Отже, поставлення запитань має сприяти з'ясуванню особливостей процесу сприйняття, запам'ятовування та відтворення інформації щодо події злочину. А на досягнення зазначеної мети спрямовуватимуться такі тактичні прийоми, як поставлення доповнюючих, уточнюючих, нагадуючих, деталізуючих, контрольних та інших запитань.

Таким чином, до тактичних прийомів діагностики добросовісних помилок у показаннях допитуваних слід віднести: 1) поставлення запитань з метою: а) з'ясування об'єктивних умов сприйняття; б) з'ясування психологічного стану свідка під час сприйняття та стану його органів чуття; 2) зіставлення показань свідка з його особливостями, психологічним портретом; 3) поставлення запитань з метою: а) з'ясування виду запам'ятовування й особливостей пам'яті допитуваного (типу, виду); б) з'ясування часу, який сплинув з моменту події злочину; 4) поставлення запитань з метою з'ясування джерел, з яких допитуваному стали відомі факти, що повідомляються під час допиту; 5) пропозицію обґрунтувати оціночні показання конкретними фактами з метою з'ясування суб'єктивної оцінки особою інформації, яка сприймалася допитуваним. Наведена сукупність тактичних прийомів діагностики добросовісних помилок у показаннях свідків дає можливість не тільки вчасно виявити такі помилки, а й встановити, на якій саме стадії формування показань вони виникли, залежно від чого слідчий у подальшому застосовуватиме систему тактичних прийомів нейтралізації добросовісних помилок у показаннях свідків.

Ідеї алгоритмізації розслідування набувають особливого значення в сучасний період. Перевантаженість практичних працівників обумовлює скорочення часу, необхідного для встановлення достовірної інформації в справі. З цією метою й запропоновано алгоритм діагностики та виявлення добросовісних помилок у показаннях свідків. Головним є те, що запровадження алгоритмічної схеми не переслідує спрощення, схематизації, шаблонізації та зниження творчого підходу в слідчій діяльності. Використання цього алгоритму з урахуванням індивідуальних особливостей злочину й особи допитуваного зумовлює оперативне одержання, виявлення, оцінювання та використання інформації, що надходить від свідків, і сприяє підвищенню рівня ефективності пізнавальної та організаційної діяльності слідчого.

¹ Див.: Фунікова О. В. Вказ. праця. — С. 26.

А. П. Лазарєв, прокурор відділу прокуратури Харківської області, здобувач кафедри криміналістики Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого

РОЗСЛІДУВАННЯ ДІТОВБИВСТВ: ПРАВОВІ, ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ

Розглянуто правові, процесуальні та організаційні проблеми розслідування дітовбивств, зумовлені специфікою складу даного злочину та предмета його доказування. На підставі аналізу цих проблем висловлено авторські пропозиції щодо їх розв'язання.

Рассмотрены правовые, процессуальные и организационные проблемы расследования детоубийств, обусловленные спецификой состава данного преступления и предмета его доказывания. На основе анализа этих проблем высказаны авторские предложения относительно их разрешения.

Будь-яке умисне вбивство має винятково високий ступінь суспільної небезпечності. Повідомлення про ці злочини завжди викликають особливий суспільний резонанс, насамперед коли йдеться про вбивство немовляти – безпорадної та незахищеної істоти. Адже дитина, як зазначається в ратифікованій Україною Конвенції про права дитини, унаслідок її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони й піклування. Крім того, проблема боротьби з дітовбивствами набуває особливої актуальності саме в умовах демографічної кризи в Україні. При цьому треба враховувати, що це – складна, багатоаспектна соціально-правова проблема, успішне розв'язання якої потребує спільних зусиль державних і правоохоронних органів, різноманітних громадських інституцій. Не мають залишатися осторонь від її розв'язання й науковці – правознавці, кримінологи, криміналісти, основними завданнями яких є внесення пропозицій щодо вдосконалення чинного кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за цей вид злочину (ст. 117 КК України), формування його кримінологічної характеристики, з'ясування особливостей соціально-психологічного портрета жінок-дітовбивць, специфіки детермінації цих злочинів, розроблення прийомів, методів і засобів їх розкриття, розслідування та попередження.

Згідно з офіційною статистикою в Україні за останні 15 років зареєстровано 370 умисних убивств матір'ю своєї новонародженої дитини, що в загальній структурі умисних убивств за період 1993–2008 рр. в середньому становить 0,6%. Разом з тим дітовбивства є злочинами з високим рівнем латентності, що значно ускладнює їх виявлення, розслідування та профілактику. У зв'язку з цим нагальними до розв'язання постають певні правові, процесуальні та організаційні проблеми, зумовлені специфікою даної категорії злочинних проявів.

Щодо правових проблем, то з точки зору кримінально-правової доктрини дітовбивство належить до вбивств із пом'якшуваними обставинами, так